

Sylwia Tyszka

"United Kingdom at a Glance", Roman Ociepa, Bielsko-Biała 2010 : [recenzja]

Lingwistyka Stosowana / Applied Linguistics / Angewandte Linguistik nr 3,
331-335

2010

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Roman OCIEPA, *United Kingdom at a Glance*. Bielsko-Biała: Park Edukacja, 2010, 280 s.

Książka „United Kingdom at a Glance” została wydana na początku 2010 roku. Jak we wstępie stwierdza sam autor, powstała ona „z myślą o przybliżeniu uczniom szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych historii, geografii, kultury i życia codziennego Wielkiej Brytanii” ze szczególnym uwzględnieniem uczniów „przygotowujących się do udziału w szkolnych, wojewódzkich lub krajowych konkursach przedmiotowych oraz Olimpiadzie Języka Angielskiego”. Mogą z niej korzystać także osoby, które interesują się krajami anglosaskimi i władają językiem angielskim na poziomie średniozaawansowanym. Ze względu na poruszoną tematykę związaną z kulturą Zjednoczonego Królestwa pozycja ta może zarazem stanowić cenną pomoc dla nauczycieli i lektorów języka angielskiego prowadzących zajęcia zarówno z języka ogólnego, jak również języka specjalistycznego.

Książka „United Kingdom at a Glance” składa się z ośmiu rozdziałów poświęconych geografii, społeczeństwu, polityce, historii, kulturze, literaturze, zabytkom i życiu codziennemu mieszkańców Zjednoczonego Królestwa. W każdym z tych rozdziałów znajduje się kilka tekstów związanych z poruszaną tematyką, zaś na końcu każdego z nich zamieszczono quiz. Każdorazowo składa się on z 40 pytań sprawdzających znajomość omawianych zagadnień. Publikacja zawiera również dodatek obejmujący listy: królów i królowych Anglii i Wielkiej Brytanii (począwszy od Alfreda Wielkiego, a skończywszy na Elżbiecie II), hrabstw położonych na terenie Anglii, Walii, Szkocji i Irlandii Północnej, krajów wchodzących w skład Brytyjskiej Wspólnoty Narodów, utworów Szekspira oraz listę premierów Wielkiej Brytanii (od roku 1721, kiedy to Sir Robert Walpole został wybrany na pierwszego premiera, do Gordona Browna).

W rozdziale pierwszym, poświęconym geografii Zjednoczonego Królestwa, można znaleźć informacje związane m.in. z ukształtowaniem terenu, podziałem administracyjnym i warunkami klimatycznymi w całym Zjednoczonym Królestwie oraz w poszczególnych jego częściach składowych, czyli Anglii, Walii, Szkocji i Irlandii Północnej. Zostały tu też omówione: historia, zabytki i położenie ich stolic, czyli Londynu, Cardiff, Edynburga i Belfastu. Można się tu między innymi dowiedzieć, jaki jest najwyższy szczyt, najdłuższa rzeka, największe jezioro itp. Zjednoczonego Królestwa.

Rozdział drugi *Land, people and language* obejmuje dosyć szeroki zakres tematyczny, gdyż jest poświęcony: kwestiom demograficznym, symbolom narodowym, florze i faunie Wysp Brytyjskich, historii i najnowszym odmianom języka angielskiego oraz innym językom używanym na terenie Zjednoczonego Królestwa.

Rozdział trzeci *Politics and government* oferuje spojrzenie na kwestie związane z polityką wewnętrzną i zagraniczną Zjednoczonego Królestwa. Najważniejsze osoby i instytucje w tym państwie to monarcha, parlament, premier, rząd, rodzina królewska. Ważną rolę odgrywają Partia Konserwatywna i Partia Pracy, z których

ta pierwsza sprawowała rządy przez dwie trzecie dwudziestego wieku. Na brytyjskiej scenie politycznej istnieją także inne, mniej znaczące partie. Ich nazwy i cele można poznać, czytając tę książkę. Opisano tu też Brytyjską Wspólnotę Narodów, brytyjskie terytoria zależne, władze lokalne, system ubezpieczeń społecznych, sposób przeprowadzania wyborów powszechnych oraz religie i narodowości, jakie można spotkać w tym kraju. Co się tyczy polityki zagranicznej, jest tu zaprezentowana krótka historia integracji Zjednoczonego Królestwa z Unią Europejską.

Rozdział czwarty *History of the United Kingdom* przedstawia historię Zjednoczonego Królestwa, poczynając od czasów starożytnych, a skończywszy na dwudziestym wieku. Oddzielnie zostały omówione następujące okresy w historii kraju: prehistoria, okres celtycki, rzymski i anglosaski, inwazja Wikingów, średniowiecze, panowanie dynastii Tudorów i Stuartów oraz wiek XVIII, XIX i XX. Z tego rozdziału można się dowiedzieć między innymi, co to było Danelaw, z jakiego powodu doszło w XVII w. do wojny domowej, kiedy powstało Zjednoczone Królestwo i Irlandia ogłosiła niepodległość.

Rozdział piąty *Culture and sport of the United Kingdom* w zwięzły sposób prezentuje osoby, które odegrały ważną rolę w takich dziedzinach kultury Zjednoczonego Królestwa, jak: literatura, nauka, malarstwo, rzeźba, teatr, muzyka klasyczna i rozrywkowa oraz kino. Opisano tu też najważniejsze style architektoniczne w tym kraju – poczynając od stylu gotyckiego (styl Tudorów), poprzez angielski barok, styl gregoriański, skończywszy na XIX-wiecznym Palladianizmie. Pod koniec sekwencji czytelnik może poznać najpopularniejsze sporty w tym kraju, czyli piłkę nożną, która pojawiła się w Anglii już w XIII w., krykieta oraz rugby, golf i wyścigi konne.

W rozdziale szóstym *Famous writers* skupiono uwagę na literaturze, portretując sylwetki najważniejszych pisarzy, a są nimi: William Szekspir, William Blake, Joseph Conrad, Carl Dickens, Oscar Wilde, George Orwell, Jane Austin, siostry Brontë (Charlotte, Emily i Anne), Agatha Christie, A.A. Milne, Lewis Carroll, Arthur Conan Doyle, H. G. Wells, J.R.R. Tolkien, Salman Rushdie, J.K. Rowling.

Rozdział siódmy *Famous places, landmarks and institutions* prezentuje najśłynniejsze miejsca, zabytki i instytucje Zjednoczonego Królestwa, takie jak: the Tower of London, londyńskie metro (najstarsza kolejka podziemna na świecie), Muzeum Brytyjskie, mała historyczna dzielnica Londynu, zwana The City lub Square Mile, Harrods luksusowy dom towarowy w Londynie, Zamek Windsor, BBC, Uniwersytety w Oksfordzie i Cambridge, Stonehenge, Bath, York Minster, katedra w Canterbury i Zamek Durham. Ciekawe organizacje, na które zwrócono uwagę, to: the Open University, czyli uniwersytet oparty na nauczaniu na odległość, będący największym uniwersytetem w Zjednoczonym Królestwie oraz Oxfam International – grupa trzynastu niezależnych organizacji pozarządowych, których celem jest walka z biedą i niesprawiedliwością. Nazwa pochodzi od pierwszego sklepu założonego przez tę organizację w Oksfordzie.

Ostatni rozdział *Daily life* pozwala zapoznać się z najważniejszymi aspektami życia codziennego w Zjednoczonym Królestwie. Niewątpliwie ważną rolę odgrywa tu kultura przebywania w pubach, picia piwa i whiskey. Z kolei potrawy charak-

terystyczne dla Brytyjczyków to *Sunday roast*, *Cornish pasty* i oczywiście *English breakfast*. Warto też wiedzieć, iż kanapka była pomysłem Johna Montagu, hrabiego Sandwich, dla którego była ona wygodna do spożywania przy stole hazardowym. To, co także czyni życie w tym kraju wyjątkowym, to inny system miar i wag (niż ten obowiązujący w pozostałej części Europy), czyli stóp, mil, galonów, zwany systemem imperialnym. Jak zaznaczono w tej książce, stopniowo przechodzi się z tego systemu na system metryczny, jednak znajomość tego, jaka jest różnica między metrem a milą, może mimo wszystko być przydatna. Dodatkowo jest tu zaprezentowana waluta i święta obchodzone w Zjednoczonym Królestwie.

Do każdego tekstu zamieszczonego w tej publikacji zostały załączone ciekawostki i ćwiczenia leksykalne ułatwiające przyswojenie słownictwa. Zastosowane tu typy ćwiczeń to: *match the word with the definition*, *word-formation*, *fill in the missing prepositions*, *put the correct article*, *what is the difference*, *word opposites*, *idioms*. Część z nich jest bezpośrednio związana z przedstawionym tekstem, na przykład zdania, w które trzeba wstawić brakujące przyimki lub rodzajniki, są zaczerpnięte z tekstu, a słowa, które należy dopasować do ich definicji, też w nim występują.

Inne ćwiczenia są pośrednio związane z danym tekstem, czyli na przykład, jeżeli w tekście o Oskarze Wilde znajduje się wzmianka o tym, iż jego ojciec był chirurgiem, to jedno z ćwiczeń leksykalnych zostało poświęcone innym specjalizacjom medycznym, takim jak: okulista, ginekolog, pediatra itp. Obok tekstu o brytyjskiej walucie jest też ćwiczenie zwracające uwagę na to, jak prawidłowo należy czytać ceny w języku angielskim. Przy opisie germańskiej grupy językowej przypomniane są przymiotniki pochodzące od nazw narodowości. W podrozdziale *Social security system* należy dopasować nazwy poszczególnych działów medycyny do ich definicji. Gdy w tekście poświęconym Canterbury Cathedral pojawia się słowo *allegiance*, to następnie ćwiczone są zwroty zawierające to słowo. Fakt, iż w York Minster znajduje się ośmiokątny kapitułarz, jest okazją do przedstawienia angielskich nazw innych wieloboków. Tego typu ćwiczenia świadczą o inwencji autora podręcznika i jego zespołu oraz o tym, iż każda jego część jest dokładnie przemyślana z punktu widzenia zasadności jej wykorzystania i przydatności dla użytkownika tej pozycji. Krótko mówiąc: wprowadzane zagadnienia leksykalne są bardzo dobrze zintegrowane z resztą materiału.

Dodatkowo należy stwierdzić, iż tego typu ćwiczenia motywują do większej koncentracji w trakcie czytania danego tekstu, a niejednokrotnie sprawiają, iż, wykonując je, korzystanie ze słownika przestaje być konieczne. Poprawność wykonywanych ćwiczeń można sprawdzić w załączonym do książki kluczu z odpowiedziami. W przypadku ćwiczenia *what is the difference* może on niejednokrotnie słownik zastąpić, szczególnie słownik dwujęzyczny. Można tu znaleźć odpowiedź na pytanie, jaka jest różnica między *cellar* i *basement*, które to słowa mają jeden polski odpowiednik – piwnica. Inne przykłady słów zastosowanych w tym ćwiczeniu to np. *isle* i *island*, *prince* i *duke*, *monastery* i *convent*, *realm* i *country* oraz wiele innych. Tego typu zadania leksykalne niewątpliwie przyczyniają się do po-

szerzenia znajomości słownictwa i pomagają uczniom w nauczaniu się tego, jak je stosować w kontekście.

Niewątpliwie pracując z tego typu podręcznikiem, uczniowie zdobywają istotną motywację do nauki języka angielskiego, gdyż otrzymują oni zachętę do przyjęcia pozytywnego nastawienia wobec języka obcego i jego kultury. Ma to istotne znaczenie dla kształtowania kompetencji socjokulturowej uczniów. Dzięki niej uczeń zna fakty i normy kulturowe rządzące komunikacją w danym języku, wie, o czym wypada mówić, a o czym nie, a także posiada elementarne informacje z dziedziny historii, gospodarki i sztuki danego obszaru językowego, co pozwala mu właściwie rozumieć zachowania i wypowiedzi rozmówców (Komorowska 2009: 12)⁵⁸. Ma on też możliwość trenowania sprawności czytania poprzez domyślanie się znaczenia nieznanych wyrazów.

Co się tyczy szaty graficznej, to książka ta jest estetycznie wydana, na kredowym papierze. Uwagę przykuwa obfitość materiału ilustracyjnego i bogactwo kolorystyki, co niewątpliwie będzie miało wpływ na skoncentrowaniu się ucznia na materiałach dydaktycznych i przyczyni się do skuteczności samej nauki. Można mieć tu jednak zastrzeżenia do tego, iż w polu z ćwiczeniami są użyte zbyt ciemne kolory. Sprawia to, iż wypełniając luki ołówkiem, dość często nie widać, co zostało tam wpisane.

Wysoką wartość tej pozycji nieznacznie obniżają pewne potknięcia wynikające z błędów w druku, np. obok tytułu powieści George'a Orwella „Nineteen Eighty-Four” pojawia się w nawiasie data 1949, a na temat H. C. Wells'a dowiadujemy się, iż urodził się w 1866 roku, ożenił się w 1981, a zmarł w 1946. W kilku podrozdziałach można też się natknąć na pewne niezgodności pomiędzy tekstem i kluczem do ćwiczeń leksykalnych (np. teksty *National emblems*, *Agatha Christie*, i *H.G. Wells*). Sprawia to, iż uczeń musi uważać podczas samodzielnej nauki z tego podręcznika.

Mimo tych drobnych niedociągnięć pozycja ta jest warta polecenia nie tylko samoukom, lecz także nauczycielom, którzy chcą i powinni włączyć elementy kultury i realizmawstwa do lekcji języka angielskiego. Dzięki nim zajęcia staną się bardziej urozmaicone oraz przybliżą uczniom różnice, jak i podobieństwa kulturowe. Z powyższych względów może ona stanowić wartościowy materiał uzupełniający na zajęciach języka ogólnego, jak również języka specjalistycznego, głównie języka architektury oraz polityki, ale także języka biznesu i wielu innych w zależności od charakteru prowadzonych zajęć i kreatywności prowadzącego.

Moim zdaniem, w następnym wydaniu można by się pokusić o dodanie ćwiczeń potekstowych w rodzaju prawda-fałsz czy wielokrotny wybór. Tego typu ćwiczenia odpowiednio pomogą ukierunkować uwagę uczniów na określony temat, pobudzić motywację, utrzymać koncentrację oraz sprawdzić zrozumienie całości (skimming) lub szczegółowe tekstu (scanning). Nie jest to jednak konieczne, gdyż rolę tego ro-

⁵⁸ Komorowska H. (2009) *Metodyka nauczania języków obcych*. Warszawa.

dzaju ćwiczeń spełniają zamieszczone na końcu każdej sekcji quizy. Brak tego typu ćwiczeń wcale nie pomniejsza wysokiej wartości tejże książki. Osobiście bardzo ją polecam i zamierzam sama z niej korzystać zarówno prywatnie, jak i zawodowo.

Sylvia Tyszką

Agnieszka BŁĄZEK, Aleka RAPTİ, Burkhard SCHAEDEr,
Unilex. Universitätswörterbuch Deutsch-Polnisch. Ein Leitfa-
den zur studentischen Mobilität. Słownik uniwersytecki nie-
miecko-polski. Poradnik mobilności studenckiej. Warszawa:
Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji, 2010, 256 s.

Z roku na rok coraz więcej polskich studentów decyduje się na semestralny bądź dłuższy wyjazd za granicę i studiowanie na tamtejszych uczelniach. Częstym celem wyjazdów studentów (nie tylko germanistyki) są kraje niemieckojęzyczne. Studenci, planujący pobyt np. w Niemczech, posługują się wprawdzie językiem niemieckim, ale mimo to już na etapie przygotowywania się do wyjazdu, czyli poszukiwania głównie na stronach internetowych informacji o wybranym uniwersytecie, o oferowanych tam zajęciach, trybie dokonywania zapisów, możliwości zdobycia stypendium i in., napotykać na liczne trudności podczas lektury materiałów informacyjnych. Trudności te mnożą się oczywiście w trakcie pobytu za granicą. Ich źródłem jest, z jednej strony, niedostateczna znajomość leksyki typowej dla realiów uniwersyteckich, a z drugiej nieznanostwo tychże realiów. Sprawdzenie w słowniku nie zawsze okazuje się skuteczne, gdyż ani słowniki ogólne języka niemieckiego, ani te przeznaczone dla uczących się języka niemieckiego jako obcego nie rejestrują w wystarczającym stopniu tego zakresu słownictwa lub/i nie wyjaśniają go w sposób zadowalający.

Tę lukę znakomicie wypełnił omawiany tu słownik. Publikacja ta powstała na bazie jednojęzycznego słownika „Unilex. Universitätswörterbuch für in- und ausländische Studierende” autorstwa Burkharda Schaedera i Aleki Rapti (2008). Jej część hasłowa zawiera ok. 1200 artykułów pogrupowanych tematycznie, przy czym „podział i układ działów tematycznych odpowiada przede wszystkim kolejności działań, jakie student zagraniczny musi podjąć po przybyciu na uczelnię przyjmującą: począwszy od poszukiwania mieszkania, zameldowania w biurze meldunkowym, założenia konta, przez immatrykulację, wybór zajęć dydaktycznych, uzyskanie ocen i zaliczeń, korzystanie z jednostek ogólnouczelnianych, aż po zdawanie egzaminów i zdobycie dyplomu uczelni wyższej” (s. 19). W słowniku zamieszczono także działy, opisujące słownictwo związane z samorządami studenckimi, sprawami administracyjnymi, socjalnymi oraz z czasem wolnym. Znajdziemy w nim zatem zarówno *Kaltmiete*, *Aufenthaltserlaubnis*, *Dauerauftrag*,